

Instytut Pamięci Narodowej - Lublin

<https://lublin.ipn.gov.pl/pl5/aktualnosci/170218,Konferencja-naukowa-quotPrymas-Wyszyński-a-Lublin-i-diecezja-lubelska-Lublin-14-.html>
17.04.2024, 05:33

Konferencja naukowa "Prymas Wyszyński a Lublin i diecezja lubelska" - Lublin, 14 września 2022

W imieniu dyrektora Oddziału IPN w Lublinie dr. Roberta Derewendy oraz Biuro Badań Historycznych IPN zapraszamy w dniu 14 września 2022 r. o godz. 10.00 na konferencję naukową „Prymas Wyszyński a Lublin i diecezja lubelska”, która odbędzie się w siedzibie lubelskiego IPN przy ul. Wodopojnej 2.

Program

10.00 - Otwarcie Konferencji

10.20 - Prof. dr hab. Mieczysław Ryba (KUL), Prymas Wyszyński wobec dziedzictwa narodu polskiego

10.40 - Dr hab. Rafał Łatka (IPN), Lublin w życiu i działalności Stefana Wyszyńskiego

11.00 - Dr hab. Paweł Skrzydlewski (Rektor Akademii Zamojskiej), Uniwersytet Katolicki i jego rola w kulturze w ujęciu Kardynała Stefana Wyszyńskiego

11.20-11.40 - Przerwa kawowa

11.40 - Ks. dr hab. Dominik Zamiatała, prof. UKSW, Stefan Wyszyński jako ordynariusz lubelski

12.00 - Bp dr hab. Mariusz Leszczyński, Wizytacje kanoniczne biskupa lubelskiego Stefana Wyszyńskiego w parafiach Zamojszczyzny w latach 1946-1948

12.20 - Ks. dr hab. Leszek Adamowicz, prof. KUL, Wizytacje parafii przeprowadzone przez bp. Wyszyńskiego na terenach obecnej archidiecezji lubelskiej i diecezji sandomierskiej w latach 1946-1948

12.40 - Iwona Czarcńska, Refleksje na temat wizyt prymasa Wyszyńskiego w Lublinie

13.00-13.00 - Przerwa kawowa

KONFERENCJA NAUKOWA

PRYMAS WYSZYŃSKI A LUBLIN I DIECEZJA LUBELSKA

14 WRZEŚNIA 2022 R.
IPN ODDZIAŁ W LUBLINIE
SALA KONFERENCYJNA, UL. WODOPOJNA 2

PROGRAM

10.00 - Otwarcie Konferencji
10.20 - Prof. dr hab. Mieczysław Ryba (KUL), Prymas Wyszyński wobec dziedzictwa narodu polskiego
10.40 - Dr hab. Rafał Łatka (IPN), Lublin w życiu i działalności Stefana Wyszyńskiego
11.00 - Dr hab. Paweł Skrzydlewski (Rektor Akademii Zamojskiej), Uniwersytet Katolicki i jego rola w kulturze w ujęciu Kardynała Stefana Wyszyńskiego
11.20-11.40 Przerwa kawowa
11.40 - Ks. dr hab. Dominik Zamiatała, prof. UKSW, Stefan Wyszyński jako ordynariusz lubelski
12.00 - Bp dr hab. Mariusz Leszczyński, Wizytacje kanoniczne biskupa lubelskiego Stefana Wyszyńskiego w parafiach Zamojszczyzny w latach 1946-1948
12.20 - Ks. dr hab. Leszek Adamowicz, prof. KUL, Wizytacje parafii przeprowadzone przez bp. Wyszyńskiego na terenach obecnej archidiecezji lubelskiej i diecezji sandomierskiej w latach 1946-1948
12.40 - Iwona Czarcńska, Refleksje na temat wizyt prymasa Wyszyńskiego w Lublinie
13.00-13.00 Przerwa kawowa
13.20 - Dr Iwona Wójcik (IPN), Inwazyjne bp. Wyszyńskiego przez opactwo benedyktyńskie
13.40 - Dr Hubert Deczewska (IPN/KUL), Prymas Wyszyński wobec inicjatyw akademickich św. Franciszka Białeckiego
14.00 - Dr Iwona Czarcńska (IPN/KUL), Prymas Wyszyński a Droga Królewska
14.20 - Podsumowanie i obiad - dyskusja
14.30 koniec

IPN ODDZIAŁ W LUBLINIE

Konferencja naukowa "Prymas Wyszyński a Lublin i diecezja lubelska" - Lublin, września 2022

13.20 - Dr Elżbieta Wójcik (IPN), Inwigilacja bp. Wyszyńskiego przez aparat bezpieczeństwa

13.40 - Dr Robert Derewenda (IPN/KUL), Prymas Wyszyński wobec inicjatyw duszpasterskich ks. Franciszka Blachnickiego

14.00 - Dr Edward Gigilewicz(IPN/KUL), Prymas Wyszyński a Encyklopedia katolicka

14.20 - Podsumowanie obrad - dyskusja

14.30 - Obiad

Stefan Wyszyński, błogosławiony urodził się 3 sierpnia 1901 r. w Zuzeli nad Bugiem, na pograniczu Mazowsza i Podlasia. Od 1920 r. kształcił się w Wyższym Seminarium Duchownym we Włocławku. 3 sierpnia 1924 r. z rąk bp Wojciecha Owczarka przyjął święcenia kapłańskie. W latach 1925 – 1929 kontynuował naukę na Wydziale Prawa Kanonicznego, a także Wydziale Prawa i Nauk Społeczno – Ekonomicznych KUL. W 1929 r. uzyskał doktorat na podstawie rozprawy Prawa rodziny, Kościoła i państwa do szkoły. Rok później został profesorem prawa kanonicznego i socjologii w Wyższym Seminarium Duchownym we Włocławku. Działał też w redakcji „Ateneum Kapłańskiego” (od 1932 r. pełnił funkcję redaktora naczelnego), a także na Uniwersytecie Robotniczym i w sodalicii mariańskiej.

Po kampanii wrześniowej musiał ukrywać się przed gestapo (przed wojną w swoich publikacjach zdecydowanie przeciwstawiał się nazizmowi). Podczas Powstania Warszawskiego był kapelanem zgrupowania AK „Kampinos”. Po zakończeniu wojny powrócił do Włocławka, gdzie zaangażował się w prace nad ponownym otwarciem seminarium. Jeszcze w 1945 r. został jego rektorem, a także redaktorem czasopisma „Ład Boży”. W 1946 r. papież Pius XII mianował go biskupem ordynariuszem diecezji lubelskiej. Sakrę biskupią przyjął na Jasnej Górze 12 maja 1946 r., z rąk prymasa Augusta Hlonda. Jako dewizę przyjął hasło Soli Deo (Jedynemu Bogu). Dwa lata później, po śmierci kardynała Hlonda, został podniesiony do godności arcybiskupa metropolity warszawsko – gnieźnieńskiego, prymasa Polski, a 12 stycznia 1953 r. otrzymał kapelusz kardynalski (którego nie mógł odebrać osobiście, gdyż władze komunistyczne odmówiły mu wydania paszportu).

14 lutego 1950 r. prymas Wyszyński, jako głowa polskiego Kościoła zawarł porozumienie z władzami PRL. W zamian za potępienie wciąż walczących oddziałów partyzanckich oraz uznanie nowej granicy zachodniej uzyskał zgodę na naukę religii w szkołach i działalność KUL. Ugoda trwała krótko. Już 25 września 1953 r. prymas został aresztowany. Do jesieni 1956 r. przebywał w kolejnych miejscach odosobnienia: Rywałdzie Królewskim (do 12 października 1953 r.), Stoczku Warmińskim (do 6 października 1954 r.), Prudniku Śląskim (do 26 października 1955 r.) oraz Komańczy (do 28 października 1956 r.). Podczas pobytu prymasa w Komańczy powstał tekst Jasnogórskich Ślubów Narodu Polskiego, pomyślanych jako odnowienie ślubów lwowskich Jana Kazimierza z czasów Potopu szwedzkiego. Ponieważ kardynał Wyszyński wciąż był więziony, tekst ślubów odczytał bp Michał Klepacz

26 sierpnia 1956 r., w obecności blisko miliona pielgrzymów, przybyłych na Jasną Górę. Po odzyskaniu wolności prymas, w latach 1957 - 1966 prowadził Wielką Nowennę, która miała przygotować naród na obchody Tysiąclecia Chrztu Polski. Nowenna zakończyła się 3 maja 1966 r. Aktem Oddania Narodu Matce Bożej za wolność Kościoła w Polsce i na świecie. Kardynał Wyszyński był też jednym z inicjatorów słynnego orędzia biskupów polskich i biskupów niemieckich, co spotkało się z ostrą reakcją władz komunistycznych. Pozostawał aktywnym uczestnikiem obrad Soboru Watykańskiego II, podczas którego złożył na ręce papieża Pawła VI memoriał Episkopatu Polski w sprawie ogłoszenia Maryi Matką Kościoła. Prośba ta została spełniona 21 listopada 1964 r.

Wobec napiętej sytuacji polityczno - społecznej w naszym kraju prymas Wyszyński podejmował starania mające na celu łagodzenie konfliktów na linii rząd - opozycja. W latach 1980 - 1981 pełnił rolę pośrednika w negocjacjach pomiędzy władzą, a „Solidarnością”.

Prymas Polski Stefan kardynał Wyszyński zmarł 28 maja 1981 r. w Warszawie, w uroczystość Wniebowstąpienia Pańskiego. Miał 80 lat, z których 57 przeżył jako kapłan. Trumna z jego ciałem spoczęła w podziemiach katedry św. Jana w Warszawie, a pogrzeb stał się wielką manifestacją narodową.

Przez dziesięciolecia swojej posługi prymas Wyszyński zdołał przeprowadzić polski Kościół przez niezwykle trudne dla jego funkcjonowania lata komunizmu. Najlepszym świadectwem szacunku, na jaki zasługuje ta niezwykła postać jest hołd, jaki oddał jej Jan Paweł II podczas inauguracji swojego pontyfikatu, 22 października 1978 r.: Nie byłoby na stolicy tego Papieża - Polaka (...) gdyby nie było Twojej wiary nie cofającej się przed więzieniem i cierpieniem, Twojej heroicznej nadziei, Twojego zawierzenia bez reszty Matce Kościoła, gdyby nie było Jasnej Góry i tego całego okresu dziejów Kościoła w Ojczyźnie naszej, który jest związany z Twoim biskupim i prymasowskim posługiwaniem.

W uznaniu zasług Sejm Rzeczypospolitej ogłosił rok 2001 Rokiem Kardynała Stefana Wyszyńskiego. 6 lutego 2001 zakończony został proces beatyfikacyjny. Dokumenty zebrane w ciągu 12 lat jego trwania przez Trybunał Beatyfikacyjny zostały przekazane do watykańskiej Kongregacji Spraw Kanonizacji.